

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 344

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ
Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı
Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair
Kanun Tasarısı ile Dışişleri Komisyonu
Raporu
(1/657)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/657 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Gerekçesi 4

• Dışışleri Komisyonu Raporu 6

• Tasarı Metni 8

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin 8

• Anlaşma Metni 9

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-574/3310

1/8/2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı’nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 25/6/2012 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/657)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GEREKÇE

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı; beraberinde yalnızca sermaye değil, aynı zamanda teknoloji, yönetim becerisi, uluslararası pazarlara giriş şansını da getiren doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını taraf ülkeler arasında teşvik etmek ve ilgili ülkenin hukuki düzeni içinde bu yatırımların korunmasını sağlamaktır.

Ülkemiz müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, aynı zamanda yabancı yatırım ve ileri teknolojinin ülkemize gelmesi yolu ile ekonomimizin küreselleşen dünya ekonomisi içinde etkin bir şekilde yer alması, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasındadır. Bu çerçevede, ülkemizde yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının korunması ve daha fazla yabancı sermaye gelişinin özendirilebilmesi için, yatırım ve ticaret ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu ilişkilerin gelişmesine yönelik potansiyele sahip olduğu düşünülen ülkelerle, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanmasına 1962 yılında başlanmıştır. Ülkemizin sermaye ihraç eder hale gelmesi ile bu süreç hızlandırılmış ve bugüne kadar 83 ülke ile anılan Anlaşma imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Karadağ Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma'nın temel esasları aşağıda özetlenmiştir:

1. Anlaşmaya taraf ülke sınırları içinde gerçekleştirilen yabancı sermayeli yatırımların ve ilgili faaliyetlerin tabi olacağı muameleyi belirleyerek ekonomik işbirliği için uygun koşulları yaratmak,
2. Türkiye ve Karadağ'da yabancı yatırımların kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek,
3. Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında yatırımlarla ilgili çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek.

Daha istikrarlı bir yatırım ortamının teminini öngören bu Anlaşma ile birlikte iki ülke arasındaki sermaye akışında artış gerçekleşmesi beklenmektedir. Anlaşma, yatırımcılara ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No: 1/657

Karar No: 272

6 Kasım 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 1/8/2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 1/10/2012 tarihinde tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 31/10/2012 tarihli 38 inci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyon havale edilen metinler incelendiğinde Tasarının, 14 Mart 2012 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, karşılıklı olarak Türkiye ve Karadağ'daki yabancı sermayeli yatırımların ve ilgili faaliyetlerin tabi olacağı muamelenin belirlenerek doğrudan sermaye yatırımlarının teşvik edilmesi, yatırımların korunması ve ekonomik iş birliği için uygun koşullar oluşturulması amacıyla imzalanan ve Karadağ tarafında onay süreci tamamlanan Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Ankara Milletvekili Emrullah İşler ve İstanbul Milletvekili Mehmet Muş Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Muhammed Çetin</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>	<i>Osman Faruk Loğoğlu</i>	<i>Ali Rıza Alaboyun</i>
Mardin	Adana	Aksaray

Üye <i>Emrullah İşler</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Sinan Oğan</i> İğdır	Üye <i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul
Üye <i>Osman Oktay Ekşi</i> İstanbul	Üye <i>Osman Taney Korutürk</i> İstanbul	Üye <i>Mehmet Muş</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Rıfat Sait</i> İzmir	Üye <i>Abdullah Çalışkan</i> Kırşehir	Üye <i>Hasan Karal</i> Rize
	Üye <i>Şaban Dişli</i> Sakarya	Üye <i>Burhan Kayatürk</i> Van

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KARADAĞ HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 14 Mart 2012 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KARADAĞ HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2-Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KARADAĞ HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Bundan sonra “Akit Taraflar” olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Karadağ Hükümeti;

Özellikle bir Akit Tarafın yatırımcılarının, diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları ile ilgili olarak, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile;

Bu gibi yatırımlara uygulanacak muameleye ilişkin bir anlaşmanın sermaye ve teknoloji akımı ile Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını teşvik edeceğini kabul ederek;

Yatırımlara adil ve eşit muamele edilmesinin; yatırımlar için istikrarlı bir ortamın idamesi ve ekonomik kaynakların etkin kullanımının en üst düzeye çıkarılması açısından arzulandır olduğunda mutabık kalarak; ve

Bu amaçlara sağlık, güvenlik ve çevreye ilişkin genel uygulama önlemleri yanında uluslararası kabul görmüş işçi haklarını zayıflatmadan ulaşılabileceğine ikna olarak;

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması ile ilgili bir anlaşmanın yapılmasına karar vermiş olarak;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından:

1. “Yatırım” terimi; uzun süreli ekonomik ilişkiler kurmak amacıyla bir Akit Tarafın ülkesinde bu Akit tarafın kanunlarına ve düzenlemelerine uygun olarak edinilen, iş faaliyetlerine ilişkin her türlü mal varlığını ifade eder ve bunlarla sınırlı olmamak üzere özellikle aşağıdakileri içerir:

- (a) taşınır ve taşınmaz malların yanı sıra ipotek, rehin ve ülkesinde malvarlığının bulunduğu Akit Tarafın kanun ve düzenlemelerine uygun olarak tanımlanan diğer benzer hakları;
- (b) yeniden yatırılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan diğer bütün haklar;
- (c) hisseler, hisse senetleri ya da şirketlere iştirakin diğer her türlü şekli;
- (d) markalar, ticari itibar ve know-how ve diğer benzer hakların yanı sıra patentler, sınai tasarımlar, teknik süreçler gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları ;
- (e) doğal kaynaklara ilişkin olarak verilen imtiyazlar da dahil olmak üzere, kanun veya sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

Bununla birlikte; bir şirketin yüzde onundan (10) daha az hissesine veya oy hakkına tekabül eden ve borsa yoluyla edinilmiş yatırımlar işbu Anlaşma kapsamına girmez.

2. “Yatırımcı” terimi:

Diğer Akit Tarafın ülkesinde yatırım yapmış olan

- (a) kanunlarına göre bir Akit Tarafın vatandaşlığını haiz olan gerçek kişiler,
  - (b) kayıtlı işyerleri ile birlikte faaliyetlerinin önemli bir bölümü bir Akit Tarafın ülkesinde bulunan ve o Akit Tarafın yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş veya teşekkül etmiş şirketleri, firmaları veya iş ortaklıklarını
- ifade eder.

3. “Gelirler” terimi bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder ve bunlarla sınırlı olmamakla beraber özellikle, kar, faiz, sermaye kazançları, royaltier, ücretler ve temettüleri içerir.

4. “Ülke” terimi; kara ülkesini, iç sularını, karasularını ve bunların üzerindeki hava sahasını, aynı zamanda canlı ve cansız doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla her Akit Tarafın uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde egemenlik ve yargı hakkına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Kendi kanun ve düzenlemelerine tabi olarak, her bir Akit Taraf, ülkesinde, diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğunca teşvik eder.

2. Her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları, diğer Akit Tarafın ülkesinde her zaman adil ve eşit muameleye tabi tutulacak ve tam korumadan yararlanacaktır. Akit Taraflardan hiçbirisi, keyfi veya ayrımcı tedbirlerle yatırımların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, faydalanılmasına, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına hiç bir şekilde engel olamaz.

MADDE 3

Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Her bir Akit Taraf, kanunları ve düzenlemeleri çerçevesinde, yatırımları herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayacak şekilde ülkesine kabul eder.

2. Her bir Akit Taraf, bu yatırımların yapılmasını müteakip, bu yatırımlara hangisi en elverişli ise, kendi yatırımcılarının yatırımları ya da herhangi bir üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uyguladığı muameleden daha az elverişli olmayan bir muamelede bulunur.

3. Akit Taraflar, ülkelerinde yatırım yapmak üzere ya da bir yatırımın yürütülmesiyle ilgili olarak ülkelerine giriş yapmak ya da ülkelerinde geçici olarak ikamet etmek isteyen diğer Akit Tarafın gerçek kişilerinin başvurularını ulusal mevzuatları çerçevesinde iyi niyetle değerlendirir: Bu aynı zamanda bir yatırıma ilişkin olarak bir Akit Taraf ülkesine çalışmak üzere giriş yapmak ya da geçici olarak ikamet etmek isteyen diğer Akit Taraf vatandaşları için de geçerlidir. Çalışma izni başvuruları da aynı şekilde iyi niyetle değerlendirilecektir.

4.(a) İşbu Maddenin hükümleri, bir Akit Tarafın tamamen ya da kısmen vergilendirmeye ilişkin bir diğer uluslararası anlaşma veya düzenleme ile tanınmış olduğu bir muameleyi, tercihi veya ayrıcalığı, diğer Akit Tarafın yatırımcılarına da sağlamakla yükümlü olduğu şeklinde yorumlanmaz.

(b) İşbu Anlaşmanın ayrımcılık yapmama, milli muamele ve en çok kayırılan ulus muamelesi hükümleri, Akit Taraflardan herhangi birinin, bir gümrük birliği, ekonomik birlik veya parasal birliğe, bir ortak pazara veya serbest ticaret bölgesine üyeliğinden veya bunlarla ortaklığından kaynaklanan ve bu Akit Tarafın kendi vatandaşlarına ya da

şirketlerine veya bu gibi bir birliğin, ortak pazarın ya da serbest ticaret bölgesinin Üye Devletlerinin vatandaşlarına veya şirketlerine veya herhangi bir üçüncü Devletin vatandaşlarına veya şirketlerine tanımış olduğu tüm mevcut veya gelecekteki avantajlara uygulanmaz.

(c) İşbu Maddenin 1 ve 2. paragrafları aynı zamanda hem işbu Anlaşmada hem de Akit Taraflardan birinin imzacısı olduğu diğer benzer bir uluslararası anlaşmada yer alan usul hakları konusundaki hükümler bakımından uygulanmaz.

(d) İşbu Anlaşmanın 2. ve 3. Maddelerinin hükümleri, ev sahibi Akit Tarafı toprak, gayrimenkul ve bunlar üzerindeki aynı hak edinimi bakımından kendi yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muamelenin aynısını diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına uygulamakla yükümlü kılmaz.

MADDE 4 **Düzenleme Hakkı**

1. İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmü, bir Akit Tarafın:

a) insan, hayvan veya bitki hayatı veya sağlığının veya çevrenin korunması için düzenlenen ve uygulanan;

b) canlı veya cansız tükenebilir doğal kaynakların korunmasıyla ilgili;

ayrımcı olmayan herhangi bir önlemi almasına, sürdürmesine ya da uygulamasına engel olacak şekilde yorumlanamaz.

2. İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmü:

(a) bir Akit Tarafın, açıklanmasını temel güvenlik çıkarlarına aykırı gördüğü herhangi bir bilgiyi açıklamasını veya böyle bir bilgiye erişime izin vermesini gerektirecek şekilde;

(b) hiç bir Akit Tarafın,

(i) silah, cephane ve savaş gereçleri ticareti ile bir askeri ya da diğer bir güvenlik kuruluşuna doğrudan veya dolaylı olarak diğer mal, teçhizat, hizmet ve teknoloji sağlama amacıyla yapılan alışveriş ve işlemlere ilişkin;

(ii) savaş zamanında veya uluslararası ilişkilerle ilgili diğer acil durumlarda;

veya

(iii) nükleer silahların veya diğer patlayıcı nükleer cihazların yayılmasının önlenmesine ilişkin ulusal politikaların veya uluslararası Anlaşmaların uygulanmasıyla ilgili olarak

kendi temel güvenlik çıkarlarının korunması için gerekli gördüğü tedbirleri almasına engel olacak şekilde ; veya

(c) herhangi bir Akit Tarafı, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülmesi için Birleşmiş Milletler Şartından kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla harekete geçmekten alıkoyacak şekilde;

yorumlanamaz.

MADDE 5

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, kamu yararı gözetilerek, ayrımcı olmayacak biçimde; anında, yeterli ve etkin tazminat ödenerek, uygun hukuki usule ve işbu Anlaşmanın 3. Maddesinde belirtilen muamele genel prensiplerine göre yapılanlar hariç olmak üzere kamulaştırılamaz, devletleştirilemez veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere (bundan sonra kamulaştırma olarak anılacaktır) maruz bırakılamaz.

2. Sağlık, güvenlik ve çevre gibi halkın genel refahını ilgilendiren meşru hedeflerin korunması amacıyla düzenlenen ve uygulanan ayrımcı olmayan yasal önlemler, dolaylı kamulaştırma teşkil etmez.

3. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya kamuoyuna duyurulduğu tarihten önceki piyasa değerine eşit olur. Tazminat gecikme olmaksızın ödenir ve 7.Maddede belirtildiği gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

4.Tazminatın ödenmesinde gecikme olması durumunda tazminat, kamulaştırma tarihinden ödeme tarihine kadar geçen süre için kanun ile herhangi bir faiz oranı öngörülmemişse tarafların üzerinde uzlaşmaya vardıkları bir oran üzerinden hesaplanacak faizi de içerir.

MADDE 6

Zararlar için Tazminat

Yatırımları diğer Akit Tarafın ülkesinde savaş, isyan, kargaşa veya diğer benzeri olaylar nedeniyle zarar gören Akit Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Akit Tarafın bu gibi kayıplar bakımından aldığı tazmin edici tedbirlere ilişkin olarak, diğer Akit Tarafın kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü bir Devletin yatırımcılarına, uyguladığı muameleden daha az elverişli olmamak üzere, hangisi en elverişli ise, o muameleye tabi tutulur.

MADDE 7
Ülkesine İade ve Transfer

1. Her bir Akit Taraf, vergisel yükümlülüklerin yerine getirilmesini müteakip, bir yatırıma ilişkin bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verir. Bu gibi transferler, aşağıdakileri içerir:

- (a) gelirler,
- (b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen gelirler,
- (c) 5.Madde’de çerçevesindeki tazminatlar ,
- (d) yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin anapara ve faiz ödemeleri,
- (e) diğer Akit Tarafın ülkesinde, bir yatırımla ilgili uygun çalışma izinlerini edinmiş olan bir Akit Tarafın vatandaşlarının aldıkları maaş, ücret ve diğer gelirleri,
- (f) bir yatırım uyumsuzluğundan kaynaklanan ödemeler.

2. Aksi yatırımcı ve ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafça kararlaştırılmadıkça, transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle, transferin yapıldığı tarihte geçerli olan piyasa döviz kuru üzerinden yapılır.

3. Bu maddenin 1 ve 2. fıkraları saklı kalmak üzere, her bir Akit Taraf sınır aşan sermaye ve ödeme işlemlerine ilişkin olarak, Avrupa Birliği’ninkiler de dâhil olmak üzere, bunlarla kısıtlı olmamakla beraber, özellikle aşağıda sayılan durumlarda önlemler alabilir veya bu önlemleri sürdürebilir:

- a) ciddi ödemeler dengesi güçlükleri ve dış finansal zorluklar veya bunların tehdidi durumu; veya
- b) sermaye hareketlerinin, makroekonomi yönetimi ve özellikle para ve döviz kuru politikaları üzerinde ciddi zorluklar yarattığı veya yaratma tehlikesi olduğu istisnai durumlar; veya
- c) istisnai bir durum olan ve uluslararası örgütler tarafından uygulanan, Akit Taraflar üzerinde bağlayıcı ekonomik yaptırımlar.

4. Bu Maddenin 3.paragrafında belirtilen tedbirler:

- a) işbu Maddenin 3.paragrafında belirtilen durumlarla başa çıkılması için gerekli tedbirleri aşamaz.
- b) geçici olarak uygulanır ve koşullar elverdiği anda kaldırılır; ve
- c) diğer Akit Tarafa derhal bildirilir.

MADDE 8

Halefiyet

1. Eğer bir Akit Taraf yatırımcısının yatırımı, ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dâhilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın yatırımcı ile sigortalayan arasındaki sigorta anlaşmasının şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğer Akit Tarafa tanınacaktır.
2. Sigortalayan halefiyetten dolayı yatırımcının haklarını kullanmaya ve taleplerini öne sürmeye yetkilidir ve yatırım ile ilgili yükümlülükleri üstlenir. Halef olunan haklar veya talepler yatırımcının asli hak veya taleplerini aşmaz.
3. Bir Akit Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar işbu Anlaşmanın 9’uncu Maddesinin hükümlerine göre çözülür.

MADDE 9

Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Yatırımcıları Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflardan biri ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasındaki, bu yatırımcının yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafa yazılı olarak bildirilir. Mümkün olduğu ölçüde, yatırımcı ve ilgili Akit Taraf bu uyuşmazlıkları danışmalar ve müzakereler yoluyla iyi niyetle çözmeye gayret ederler.
2. Uyuşmazlıkların, 1.paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihini takip eden altı (6) ay içerisinde bu şekilde çözümlenmemesi halinde, uyuşmazlıklar yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:
  - (a) ülkesinde yatırımın yapılmış olan Akit Tarafın yetkili mahkemesine,
  - (b) her ikisinin de taraf olmaları durumunda, “Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi” ile kurulmuş Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID),
  - (c) 2010 yılında gözden geçirilmiş olan Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)’nın Tahkim Usulü Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir ad hoc hakem heyeti.

3. Yatırımcının uyuşmazlığı işbu Maddenin 2. paragrafında bahsedilen uyuşmazlık çözüm yollarından birine veya diğerine sunduğu andan itibaren, bu yollardan birinin seçimi nihaidir.

4. Bu Maddenin 2. paragrafının hükümlerine bakılmaksızın;

(a) yalnızca, mevcut olması halinde, gerekli izni almış ve ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafın yabancı sermaye ile ilgili mevzuatına uygun olarak ve fiilen başlamış yatırım faaliyetlerinden doğrudan kaynaklanan uyuşmazlıklar, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya Akit Tarafların üzerinde uzlaştıkları diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmasına sunulabilir.

(b) gayrimenkuller üzerindeki mülkiyet hakları ve aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar tamamen ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafın yargılama yetkisi altındadır ve bu nedenle Yatırım Uyuşmazlıkları Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) ya da diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözümü mekanizmasına sunulamaz.

5. Tahkim kurulu kararlarını, işbu Anlaşmanın hükümleri, ülkesinde yatırım yapılan ve uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın kanunları ve düzenlemelerine (kanunlar ihtilafına ilişkin kurallara da dahil olmak üzere) ve her iki Akit Tarafça kabul edilen ilgili uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak alır.

6. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için nihai ve bağlayıcıdır. Her bir Akit Taraf verilen kararları kendi ulusal kanunları çerçevesinde yerine getirmeyi taahhüt eder.

MADDE 10

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflar işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasıyla ilgili olarak aralarında çıkan herhangi bir uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde hızlı ve adil bir çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Akit Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı (6) ay içerisinde yukarıda belirtilen yöntemler

ile kendi aralarında bir anlaşmaya varamazlarsa uyuşmazlık, Akit Taraflardan herhangi birinin isteği üzerine, üç üyeli bir tahkim heyetine sunulabilir.

2. Talebin alınmasından itibaren iki (2) ay içerisinde, her bir Akit Taraf bir hakem tayin edecektir. Tayin edilen bu iki hakem üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Akit Taraflardan birinin belirtilen süre içinde hakemi tayin etmemesi halinde, diğer Akit Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'ndan atamayı yapmasını isteyebilir.

3. Eğer her iki hakem atamalarından itibaren iki (2) ay içerisinde Başkan seçiminde anlaşmaya varamazlar ise, Başkan Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atanır.

4. Eğer, bu Madde'nin 2'inci ve 3'üncü paragraflarında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonursa ya da Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Başkan Vekili tarafından yapılacaktır ve eğer Başkan Vekili de bu görevi yerine getirmekten alıkonursa ya da Başkan Vekili Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılır.

5. Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç (3) ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer hükümleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaktır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde Tahkim Heyeti, genel kabul görmüş uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak, usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içerisinde bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve tahkim heyeti, hangisi daha sonra gerçekleşirse, son beyanların sunulduğu veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Akit Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Akit Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, işbu Anlaşmanın 9'uncu Maddesi uyarınca bir tahkim heyetine sunulmuşsa ve hala heyet önündeyse, aynı uyuşmazlık işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir tahkim heyetine sunulamaz. Bu, her iki Akit Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurulmasını engellemeyecektir.

MADDE 11

Uygulama Kapsamı

İşbu Anlaşma, bir Akit Tarafın yatırımcılarının diğer Akit Tarafın ülkesinde, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce ya da sonra, o ülkenin ulusal kanun ve düzenlemelerine göre yapılan yatırımlarına uygulanır. Bununla birlikte; işbu Anlaşma yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan uyuşmazlıklara uygulanmaz.

MADDE 12
Yürürlüğe Giriş

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların, yürürlüğe girmeye ilişkin gerekli dahili yasal işlemlerin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim tarihinde yürürlüğe girer. Anlaşma on (10) yıllık bir süre boyunca yürürlükte kalır ve bu Maddenin 3.paragrafına göre Akit Taraflardan biri anlaşmayı sona erdirmeye niyetini ifade etmediği takdirde, zımni anlaşma yoluyla yenilenebilir.

2. İşbu Anlaşma Akit Tarafların karşılıklı yazılı rızasıyla her zaman değiştirilebilir. Bu değişiklikler, işbu Maddenin ilk paragrafında belirtilen aynı yasal usul çerçevesinde yürürlüğe girer.

3. Akit Taraflardan her biri, diplomatik kanallar yoluyla, ilgili sona erme tarihinden asgari bir yıl önce diğer Akit Tarafa anlaşmayı sona erdirmeye niyetiyle ilgili yazılı bildirimde bulunarak işbu Anlaşmayı feshedebilir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılmış veya edinilmiş ve işbu Anlaşmanın kapsamında olan diğer yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın diğer tüm maddelerinin hükümleri sona erme tarihinden itibaren bir on (10) yıllık süre için daha geçerli olmaya devam eder.

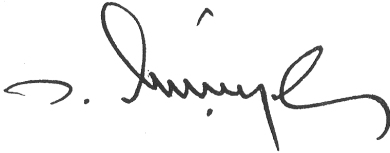
YUKARIDAKİ HUSUSLAR MUVACEHESİNDE, işbu Anlaşma tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanmıştır.

Ankara’da, 14 Mart 2012 tarihinde iki nüsha olarak Türkçe, Karadağca ve İngilizce dillerinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

İşbu Anlaşmanın yorumunda farklılık olması halinde, İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

KARADAĞ
HÜKÜMETİ ADINA

Zafer ÇAĞLAYAN
Ekonomi Bakanı

Vladimir KAVARIC
Ekonomi Bakanı

